

Vayikra

וַיִּקְרָא

ראשון

And He called to Moshe, and Adonoy spoke to him from the Tent of Meeting, saying:

1 וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר:

וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עָמְיָה מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא לְמִימָר

Rashi

ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר, וַיִּקְרָא זֶה אֶל זֶה (ישעיה ו, ג), אבל לנביאי האומות עכו"ם נגלה אליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶל בְּלָעָם (במדבר כג, ד):

ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר להדיוט הלומד מן ההדיוט:

אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בתורה למשה ולאהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטיין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואלו הן י"ג מיעוטיין לְדַבֵּר אֹתוֹ (במדבר ז, פט), מְדַבֵּר אֵלָיו (שם), וַיְדַבֵּר אֵלָיו, וְנוֹעַדְתִּי לָךְ (שמות כה, כב), כולן בתורת כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו:

מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר אֶת הַקּוֹל (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים קול ה' בַּפֶּתַח, קול ה' בְּהַדָּר, קול ה' שֶׁבֶר אֲרָזִים (תהלים כט ד, ה), אם כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיוצא בו וְקוֹל כְּנָפֵי הַכְּרוּבִים נִשְׁמָע עַד הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קְקוֹל אֶל שְׂדֵי בְּדָבָרוֹ (שם), אם כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק:

מאהל מועד לאמר. יכול מכל הבית, תלמוד לומר מֵעַל הַפֶּתַח (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים (שם):

לאמר. צא ואמור להם דברי כבושים, בשבילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר וַיְהִי כַּאֲשֶׁר תָּמּוּ כָּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה לָמוּת. וַיְדַבֵּר ה' אֵלַי לֵאמֹר (דברים

ב טז, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, צא ואמור להן דברי, והשיבני אם יקבלום, כמו שנאמר וישב משה את דברי העם וגו' (שמות יט, ח):

Speak to Bnei Yisroel and say to them;
[if] a man among you will bring an
offering to Adonoy; of animals, cattle or
sheep you should bring your offering.

מליל עם בני ישראל ותימר להון אנש ארי קרב
מנכון קורבנא קדם יי מן בעירא מן תורי ומן ענא
תקרבון ית קורבנכון

2 דבר אל־בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי־יקריב

מכם קרבן ליהוה מ־הבהמה מ־הבקר ומ־הצאן

תקריבו את־קרבנכם:

Rashi

אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרבנות נדבה דבר הענין:

אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל:

הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר בקר וצאן:

מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרובע ואת הנרבע:

מן הבקר. להוציא את הנעבד:

מן הצאן. להוציא את המוקצה:

ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה:

תקריבו. מלמד ששנים מתנדבים עולה בשותפות:

קרבנכם. מלמד שהיא באה נדבת צבור, היא עולת קיץ המזבח הבאה מן המותרות (שבועות יב.).

If his offering is a burnt-offering of
cattle he shall bring an unblemished
male; to the entrance of the Tent of
Meeting he shall bring it, that it be
favorably accepted from him before
Adonoy.

אם עלתא קורבניה מן תורי זכר שלם יקרבנה
לתרע משפן זמנא יקריב יתיה לרעוא ליה קדם יי

3 אם־עלה קרבנו מ־הבקר זכר תמים יקריבנו אל־פֶתַח

אֶהֱל מוֹעֵד יקריב אתו לרצונו לפני יהוה:

Rashi

זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (בכורות מא:):
תמים. בלא מום:

אל פתח אהל מועד. מטפל בהבאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתערבה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לצרכי עולות, והרי הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נתערבה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר לומר יקריבנו:
יקריב אותו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו.):

לפני ה' וסמך. אין סמיכה בבמה:

He shall lay his hand on the head of the
burnt-offering and it will be favorably
accepted from him to achieve his
atonement.

וְיָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: to prop
וְסִמְךָ 4

וְיִסְמֹךְ יָדָהּ עַל רִישׁ עֹלֹתָא וְיִתְרַעֲי לִיהּ לְכַפֵּרָא
עֲלוּהִי

Rashi

על ראש העלה. להביא עולת חובה לסמיכה, ולהביא עולת הצאן:
העלה. פרט לעולת העוף:

ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות "ד, או מיתה בידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא
אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה:

He shall slaughter the calf before
Adonoy and the sons of Aharon, the
kohanim, will bring the blood and they
will sprinkle the blood all around the
altar, which is at the entrance of the
Tent of Meeting.

וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהַקְרִיבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן 5

הַקְּהֻנִּים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ to sprinkle

סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֶהֱל מוֹעֵד:

וַיָּכֹס יֵת בֶּר תוֹרֵי קָדָם יֵי וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כְּהֻנָּא יֵת
דְּמָא וַיִּזְרְקוּ יֵת דְּמָא עַל מִדְבְּחָא סְחֹר סְחֹר דִּי
בְּתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא

Rashi

ושחט והקריבו הכהנים. מְקַבֵּלָה ואילך מצות כהונה, למד על השחיטה שכשרה בזר:

לפני ה'. בעזרה:

והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שתיהן (ס"א ששתיהן) בבני אהרן (חגיגה יא.):

בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים:

את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם ב' פעמים, להביא את שנתערב במינו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או

בחטאות הפנימיות, או בחטאות החיצוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר אֶת דָּמוֹ (פסוק יא):

וזרקו. עומד למטה, וזורק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שיהא הדם ניתן בד'

רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה, אי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר

סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד':

אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק:

He shall skin the burnt-offering and cut
it into its pieces.

6 וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וַנְּתַח אֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ :
a fragment to dismember to spread out

וַיִּשְׁלַח יָת עֲלֹתָא וַיִּפְלֵג יָתָהּ לְאַבְרָהָא

Rashi

והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרבות את כל העולות להפשט ונתוח:

אותה לנתחיה. ולא נתחיה לנתחים (חולין יא.):

The sons of Aharon the kohein shall
place [ignite] a fire on the altar and they
shall arrange logs on the fire.

7 וַנִּתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים

עַל־הָאֵשׁ:

וַיִּתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כֹּהֵנָא אֶשְׁתָּא עַל מִדְבָּחָא וַיִּסְדְּרוּן

אֶעֱיָא עַל אֶשְׁתָּא

Rashi

ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מצוה להביא מן ההדיוט:

בני אהרן הכהן. כשהוא בכיהונו, הא אם עבד בבגדי כהן הדיוט, עבודתו פסולה:

The sons of Aharon, the kohanim, shall arrange the pieces, the head and the fat on the logs which are on the fire that is on the altar.

וַיִּסְדְּרוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כִּהְנִיָּא יֵת אֶבְרִיָּא יֵת רִישָׁא וְיֵת
תִּרְבָּא עַל אֶעֱיָא דִּי עַל אֶשְׁתָּא דִּי עַל מִדְבָּחָא

8 וְעָרְכוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנֶּתָּחִים אֶת־הָרֹאשׁ
וְאֶת־הַפֶּדֶר ^{suet} עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר
עַל־הַמִּזְבֵּחַ:

Rashi

בני אהרן הכהנים. כשהם בכיהונם, הא כהן הדיוט שעבד בשמונה בגדים, עבודתו פסולה:
את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש בכלל הפשט, שכבר הותז בשחיטה, לפיכך הוצרך למנותו לעצמו (חולין כז.):
ואת הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה בו את בית השחיטה, וזהו דרך כבוד של מעלה:
אשר על המזבח. שלא יהיו הגזירין יוצאין חוץ למערכה:

He shall wash its innards and its legs in water; and the kohein shall burn it all on the altar [for the purpose of] a burnt-offering, a fire-offering of pleasing fragrance to Adonoy.

וְגִיּוֹה וּכְרַעוּהִי יִחַלֵּל בְּמֵיָּא וַיִּסַּק כִּהְנָא יֵת כּוֹלָא
לְמִדְבָּחָא עֲלֵתָא קוֹרְבָּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעוּא קֳדָם יי

9 וְקָרְבֹּ וּכְרַעֵי יִרְחֹץ בַּמַּיִם וְהַקֵּטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל
הַמִּזְבֵּחַה עֲלֵה אִשָּׁה רִיחַ־נִיחּוֹחַ לַיהוָה: (ס)

the leg of
men or
locusts

Rashi

עולה. לשם עולה יקטירנו:
אשה. כשישחטנו יהא שוחטו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פושיי"ר בלע"ז:
ניחוח. נחת רוח לַפָּנִי, שאמרתי ונעשה רצוני:

If his offering is from flocks of sheep—of lambs or of goats—for a burnt-offering, he shall bring an unblemished male.

וְאִם מִן עֲנָא קוֹרְבָנִיה מִן אֶמְרִיָּא אוּ מִן בְּנֵי עֲזִיָּא
לְעֲלֵתָא דְּכָר שְׁלִים יִקְרִבִּינִיה

10 וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן־הַכְּשִׁיבִים אוּ מִן־הָעִזִּים
לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנו:

young
sheep

Rashi

ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה:
מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמזוהם:

He shall slaughter it on the north side
of the altar before Adonoy; and the sons
of Aharon, the kohanim, will sprinkle
its blood all around the altar.

ויכוס יתיה על צדא דמדבחה צפונא קדם יי ויזרקו
בני אהרן כהנא ית דמיה על מדבחה סחור סחור

11 וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לְפָנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ

בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

Rashi

על ירך המזבח. על צד המזבח:

צפונה לפני ה'. ואין צפון בבמה:

He shall sever it into its pieces—and its
head, and [remove] its fats; and the
kohein shall arrange them on the logs
which are on the fire that is on the altar.

ויפלג יתיה לאברוהי וית רישיה וית תרביה ויסדר
כהנא יתהון על אעיא די על אשתא די על מדבחה

12 וַנִּתַּח אֹתוֹ לַנִּתְחָיו וְאֶת־רָאשׁוֹ וְאֶת־פָּדְרוֹ וְעֶרְדּוֹ הַכֹּהֵן

אָתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:

He shall wash the innards and feet in
water and the kohein shall bring it all
and burn it on the altar. It is a burnt-
offering; a fire-offering of pleasing
fragrance to Adonoy.

וגוא וכרעיא יחלל במיא ויקרב כהנא ית כולא ויסק
למדבחה עלתא הוא קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי

13 וְהִקְרַב וְהִכְרִיעַ יָרֵחַ בָּמִים וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל

וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

(פ)

שני

If his burnt-offering to Adonoy is of
fowl, he shall bring either turtledoves or
the young pigeons [as] his offering.

14 וְאִם מִן־הָעוֹף עֹלָה קָרְבָּנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־

a ring-dove
הַתְּלִיִּים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה אֶת־קָרְבָּנוֹ:

וְאִם מִן עוֹפָא עֹלֶתָא קוֹרְבָנִיה קָדָם יי וְיִקְרֵב מִן

שְׁפָנִינִיא אוֹ מִן בְּנֵי יוֹנָה יֵת קוֹרְבָנִיה

Rashi

מן העוף. ולא כל העוף. לפי שנאמר תָּמִים זָכָר בְּבָקָר בְּכֹשֶׁבִּים וּבְעֹזִים (להלן כב, יט), תמות וזכרות בבהמה, ואין תמות וזכרות בעופות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף:

התורים. גדולים ולא קטנים:

בני היונה. קטנים ולא גדולים:

מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת הציהוב, שבזה ושבזה שהוא פסול, שהוא גדול אצל בני יונה וקטן אצל תורים:

The kohein shall bring it near the altar
and nip off its head [with his fingernail]
and burn it on the altar; and its blood
shall be squeezed out onto the wall of
the altar.

15 וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ
to crack a joint

וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה וְנִמְצָה דָּמּוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:

וְיִקְרְבֶנָה כֹהֵנָא לְמִדְבַּחָא וְיִמְלֹק יֵת רִישָׁה וְיִסַּק

לְמִדְבַּחָא וְיִתְמַצֵּי דָמֶיהָ עַל כּוֹתֵל מִדְבַּחָא

Rashi

והקריבו. אפילו פרידה אחת יביא:

הכהן ומלק. אין מליקה בכלי, אלא בעצמו של כהן, קוצץ בצפרו ממול העורף וחותר מפרקת עד שמגיע לסימנין וקוצצן:

ונמצה דמו. לשון מיץ אֶפְסִים (משלי ל, ג), כִּי אֶפֶס הַמֶּץ (ישעיה טז, ד), כובש בית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמצה ויורד:

ומלק והקטיר ונמצה. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מוצה, אלא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלק והקטיר, וקודם הקטרה ונמצה דמו כבר:

He shall remove its crop [together] with its feathers and throw it beside the altar, eastward, to the place of the ashes.

וַיַּעֲדֵי יֵת זָפְקִיָּהּ בְּאוֹכְלֶיהָ וַיִּרְמֵי יָתָהּ לְסִטֵּר מִדְּבָחָא
קִידוּמָא לְאַתֵּר דְּמוֹשְׁדִּין קִטְמָא

16 וְהִסִּיר אֶת־מְרָאָתוֹ בְּנוֹצָתָהּ ^{feather} וְהִשְׁלִיךְ אֶתָּהּ אֶצֶל
הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל־מְקוֹם הַדָּשָׁן ^{the fat} :

Rashi

מראתו. מקום הרעי, וזה הזפק:

בנוצתה. עם בני מעיה (זבחים סד:), ונוצה לשון דבר המאוס, כמו פי נצו גם נעו (איכה ד, טו), וזהו שתרגם אונקלוס בְּאוֹכְלֶיהָ, וזה מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנוצה שעל העור (זבחים סה:). בעולת בהמה שאינה אוכלת אלא באבוס בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, בעוף שנזון מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל:
אצל המזבח קדמה. במזרחו של כבש:
אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל בוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא:).

He shall rip it apart by its wings, not completely dividing it. The kohein shall burn it on the altar, on the logs which are on the fire; it is a burnt-offering, a fire-offering of pleasing fragrance to Adonoy.

וַיִּפְרִיק יִתִּיהָ בְּגִדְפוֹהִי לֹא יִפְרִישׁ וַיִּסֵּק יִתִּיהָ כְּהֵנָּא
לְמִדְּבָחָא עַל אֵעִיָּא דִּי עַל אֲשָׁתָא עֲלֵתָא הוּא קוֹרְבָּן
דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְיוֹא קָדָם יי

17 וְשָׁפַע אֹתוֹ בְּכַנְפָּיו לֹא יִבְדִּיל ^{to divide} וְהִקְטִיר אֹתוֹ ^{to split or tear}
הִכְהִין הַמִּזְבֵּחַה עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֲלֶיהָ הוּא
אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)

Rashi

ושסע. אין שיסוע אלא ביד, וכן הוא אומר בשמשון וַיִּשְׁפָּעוּהוּ כְּשָׁפַע הַגָּדִי (שופטים יד, ו — זבחים סה:):
בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נוצתו:
בכנפיו. נוצה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קצה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שֶׁבַע ומהודר בקרבנו של עני:
לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לב' חתיכות, אלא קורעו מגבו. נאמר בעוף ריח ניחוח (פסוק ט), ונאמר בבהמה ריח ניחוח,
לומר לך אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין את לבו לשמים:

ויקרא 2

When a person brings a meal-offering to Adonoy, his offering shall be of fine flour; he shall pour oil upon it and place frankincense upon it.

1 וְנִפֶּשׁ כִּי־תִקְרִיב קֶרְבֶּן מִנְחָה לַיהוָה סֶלֶת יִהְיֶה
fine flour
קֶרְבֶּנוֹ וַיִּצֶק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַיִּתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה :
frankincense properly

וְאִנֹּשׁ אֲרִי יִקְרַב קֶרְבֶּן מִנְחָתָא קָדִם יִי סוּלְתָא יְהִי
קֶרְבָּנִיהּ וִירִיק עָלֶהּ מִשְׁחָא וַיִּתֵּן עָלֶהּ לְבֹנָתָא

Rashi

ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו (מנחות קד):

סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מביא מנחת סלת, שהיא הראשונה שבמנחות (שם) ונקמצת כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן באות אפיוות קודם קמיצה חוץ מזו, לכך קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סֶלֶת חֲטִים (שמות כט, ב), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר וְעֶשְׂרוֹן סֶלֶת לְמִנְחָה (להלן יד, כא), עשרון לכל מנחה:

ויצק עליה שמן. על כולה:

ונתן עליה לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לצד אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי בתורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נבלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה נבללת עמה ולא נקמצת עמה, שנאמר על כל לבונה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שיציקה ובלילה כשרים בזר:

He shall bring it to the sons of Aharon,
the kohanim; from there, [a kohein]
takes his fistful—from its flour and oil
—with all its frankincense. The kohein
shall burn its memorial portion on the
altar, a fire-offering of pleasing
fragrance to Adonoy.

וַיִּיתֵינָהּ לְזֹת בְּנֵי אֶהֱרֹן כֹּהֲנֵי וַיִּקְמוֹץ מִתָּמֶן מֶלֶךְ
קוֹמֶצִיָּה מִסֹּלֶתָהּ וּמִמְשָׁחָהּ עַל כָּל לְבֹנְתָהּ וַיִּסַּק
כֹּהֵנָּא יֵת אֲדֻכְרָתָהּ לְמִדְבַּחָהּ קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְיוֹא
קִדְשׁ יִי

2 וַהֲבִיֵּאה אֶל־בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים ^{to grasp with the hand} וְקָמֹץ מִשֶּׁם מֶלֶא
קָמֶצוּ ^{a grasp} מִסֹּלֶתָהּ וּמִשְׁמָנָהּ עַל כָּל־לְבֹנְתָהּ וְהִקְטִיר
הַכֹּהֵן אֶת־אֲדֻכְרָתָהּ ^{memorial} הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

Rashi

הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מצות כהונה:
וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך שהקמיצה כשרה בכל מקום בעזרה, אף ב"א אמה של מקום דריסת רגלי
ישראל (יומא טז):
מלא קמצו. יכול מבִּרְךְ, מִבְּצִבֵּץ ויוצא לכל צד, תלמוד לומר במקום אחר וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ (להלן ו, ח), לא יהא כשר
אלא מה שבתוך הקומץ, אי בקמצו יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא.), וזהו
קומץ במשמע, לשון העברית:
על כל לבונתה. לבד כל הלבונה יהא הקומץ מלא:
לבונתה והקטיר. אף הלבונה בהקטרה:
מלא קמצו מסלתה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה בידו גרגיר מלח או קורט לבונה פסולה:
אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שבו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:

Whatever remains of the meal-offering
belongs to Aharon and his sons; [it is]
holy of holies of the fire-offerings of
Adonoy.

וְדֹאשְׁתָּאָר מִן מִנְחָתָא לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁין
מִקֹּרְבָנֵי דִיִּי

3 וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים
מֵאֲשֵׁי יְהוָה: (ס)

Rashi

לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת, וההדיוט במחלוקת:

קדש קדשים. היא להם:

מאשי ה'. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האישים:

And when you bring a meal-offering
that has been baked in an oven, [it shall
be unleavened] matzoh-loaves of fine
flour mixed with oil, or [unleavened]
matzoh wafers smeared with oil.

4 וְכִי תִקְרַב קֶרְבֶּן מִנְחָה ^{baked good} מֵאֲפֶה ^{oven} תֵּנוּר סֶלֶת ^{to overflow} בַּשֶּׁמֶן וְרִקִּיקֵי ^{wafer} מִצֹּת מִשְׁחִים חֲלוֹת מִצֹּת בְּלוּלֹת

בַּשֶּׁמֶן: (ס)

וְאִרִי תִקְרִיב קֶרְבֶּן מִנְחָתָא מֵאֲפֶה תֵנוּרָא סוּלְתָא
גְרִיצָן פִּטִּירָן דְּפִילָן בְּמִשְׁחָא וְאַסְפּוּגִין פִּטִּירִין דְּמִשְׁחִין
בְּמִשְׁחָא

Rashi

וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיביא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עד:), ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה.), יש אומרים מושחן וחוזרן ומושחן עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחן כמין כף יונית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שנאמר בו זך. ושנינו במנחות (עו.) כל המנחות האפויות לפני קמיצתן ונקמצות על ידי פתיתה כולן באות עשר עשר חלות, והאמור בה ריקין בא עשר ריקין:

If your offering is a pan-baked meal
offering, it shall be of fine flour mixed
with oil; it shall be [unleavened]
matzoh.

5 וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמִּצְחָה קֶרְבֶּנָּה סֶלֶת בְּלוּלָה בַּשֶּׁמֶן ^{a pan for baking in} מִצֹּת תִּהְיֶה:

וְאִם מִנְחָתָא עַל מִסְרִיתָא קֶרְבֶּנָּה סוּלְתָא דְּפִילָא
בְּמִשְׁחָא פִּטִּיר תִּהְיֶה

Rashi

ואם מנחה על המצבת. שאמר הרי עלי מנחת מצבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא צף, ומעשה המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא צפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות 'מתנות, שמן יציקה, ובלילה, ומתן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שבוללן בעודן סלת:

Break it into pieces and pour oil on it; it is a meal-offering.

6 פְּתוֹת אֹתָהּ פְּתִים a bit וַיִּצְקֶתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה to open

הוא: (ס)

בָּצַע יָתֵהּ בִּיצוּעִין וַתְּרִיק עָלֶיהָ מִשְׁחָא מִנְחָתָא הִיא

Rashi

פתות אותה פתים. לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתיתה (שם עה.):
ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרבות כל המנחות ליציקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אוציא את החלות ולא אוציא את הרקיקין, תלמוד לומר הוא:

שלישי

If your offering is a deep-pan meal offering, you shall make it with fine flour and oil.

7 וְאִם־מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קֹרֶבֶת fine flour סֶלֶת בִּשְׁמֶן frying pan

תעשה:

וְאִם מִנְחָתָא דְרִדְתָּא קֹרֶבֶת סוּלְתָא בְּמִשְׁחָ תַּתְעִבֵּד

Rashi

מרחשת. כלי הוא שהיה במקדש עמוק, ומתוך שהיא עמוקה שִׁמְנָה צָבֹר ואין האור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויין לתוכה רוחשין, כל דבר רך ע"י משקה נראה כרוחש ומנענע:

You shall bring the meal-offering that will be made in any of the aforementioned ways to Adonoy. He shall bring it to the kohein and he will present it to the altar.

8 וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה

וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁה אֶל־הַמִּזְבֵּחַ:

וְתִיתִי יָת מִנְחָתָא דִּי יַתְעֲבִיד מֵאֲלִין קָדָם יי וַיִּקְרְבִּינָהּ
לְוֹת פְּהִנָּא וַיִּקְרְבִּינָהּ לְמִדְבָּחָא

Rashi

אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו:
והקריבה. בעליה אל הכהן:

והגישה. הכהן:

אל המזבח. מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (זבחים סג):

The kohein shall separate from the meal-offering its memorial portion and burn it on the altar, a fire-offering of pleasing fragrance to Adonoy.

וַיַּפְרִישׁ כֹּהֵן מִן מִנְחָתָא יֵת אֶזְכָּרְתָּהּ וַיִּסַּק לְמִזְבֵּחָא
קִירְבֹּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרִעְוָא קָדָם יי

Rashi

את אזכרתה. הוא הקומץ:

Whatever remains of the meal-offering belongs to Aharon and his sons; [it is] holy of holies [most holy] of the fire-offering of Adonoy.

וּדְאִשְׁתָּאָר מִן מִנְחָתָא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁין
מְקוֹרְבָנִיא דיי

All meal-offerings that you bring to Adonoy are not to be made leavened, because all sourdough and all honey you shall not burn from them a fire-offering to Adonoy.

כָּל מִנְחָתָא דִּי תִקְרְבוּן קָדָם יי לֹא תִתְעַבֵּיד חֲמִיעַ
אַרִּי כָּל חֲמִיר וְכָל דְּבִשׁ לֹא תִסְקוּן מִגִּיה קוֹרְבָנָא
קָדָם יי

Rashi

וכל דבש. כל מתיקת פרי קרוי דבש:

9 וְהַיּוֹם הַכֶּלֶן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֶזְכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר

הַמִּזְבֵּחַ אֵשׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

10 וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים
מֵאֲשֵׁי יְהוָה:

11 כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה
חֲמֵץ כִּי כָל־שֹׂאֵל וְכָל־דְּבִשׁ לֹא־תִקְטִירוּ מֵמֶנּוּ
אֵשׁה לַיהוָה:

You shall bring them as a first
[fruit-]offering to Adonoy but they shall
not go up [be placed atop] the altar as a
pleasing fragrance.

קורבן קדמי תקריבון יתהון קדם יי ולמדבחה לא
יתסקון לאתקבלא ברעוא

12 קרבן ראשית תקריבו אתם ליהוה ואליהם
לא יעלו לריח ניחח:

Rashi

קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להביא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שתי הלחם של עצרת הבאים מן השאור,
שנאמר חמץ תאפינה (להלן כג, יז), ובכורים מן הדבש, כמו בכורי תאנים ותמרים (מנחות נח.):

You shall salt all your meal-offerings
with salt and you shall not omit salt, the
covenant of your God from [being
placed] upon your meal-offerings. You
shall bring salt on every one of your
offerings.

וכל קורבן מנחתך במלח ולא תבטל מלח
קים אלהך מעל מנחתך על כל קורבןך תקרב מלחא

13 וכל־קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשפית מלח
ברית אלהיך מעל מנחתך על כל־קרבןך תקריב
מלח: (ס)

Rashi

מלח ברית. שהברית כרותה למלח מששת ימי בראשית שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח, וניסוך המים בחג:
על כל קרבנך. על עולת בהמה ועוף, ואמורי כל הקדשים כולן (מנחות כ.):

When you bring a meal-offering of first
grains to Adonoy, of newly ripened
crops, roasted over fire, ground [full
and moist] kernels, you shall bring your
first grain meal-offering.

ואם תקרב מנחת בכורין קדם יי אביב קלי בנור
פירוכין רפין תקריב ית מנחת בכורך

14 ואם־תקריב מנחת בכורים ליהוה אביב
קלוי באש גרש כרמל תקריב את מנחת
בכוריך:

Rashi

ואם תקריב. הרי אם משמש בלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי במנחת העומר הכתוב מדבר שהיא חובה, וכן ואם יִהְיֶה
הַיּוֹבֵל וגו' (במדבר לו, ב):

מנחת בכורים. במנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא באה אביב בשעת בישול התבואה, ומן השעורים היא באה, נאמר כאן
אביב, ונאמר להלן כי השעורה אביב (מנחות סח:):

קלוי באש. שמיבשין אותו על האור באבוב של קִלְאִים, (פירש"י במנחות שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נטחנת
בריחים לפי שהיא לחה:

גרש כרמל. גרוסה בעודה לחה:

גרש. לשון שבירה וטחינה גורסה בריחים של גרוסות, כמו וַיִּגְרֹס בַּחֲצִץ (איכה ג, טז), וכן גִּרְסָה נִפְשִׁי (תהלים קיט, כ):

כרמל. בעוד הכר מלא (מנחות סו:), שהתבואה לחה ומלאה בקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן כֶּרְמֶל בְּצִקְלוֹנוֹ
(מלכים ב ד, מב):

You shall put oil on it and place
frankincense upon it; it is a meal-
offering.

וְתִתֵּן עָלֶיהָ מִשְׁחָא וְתִשְׂוִי עָלֶיהָ לְבוֹנָתָא מִנְחָתָא הִיא

15 וְנִתְּנָה עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָה עָלֶיהָ לְבָנָה מִנְחָה הִוא: frankincense

The kohein shall burn its memorial
portion of its ground flour and of its oil
and all of its frankincense; [it is] a fire-
offering to Adonoy.

16 וְהַקֹּהֵן יִבְרֹךְ אֶת־אֲזִכְרֹתָהּ מִגִּרְשָׁהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל

כָּל־לְבִנְתָּהּ אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)

וַיִּסַּק פֶּהֱנָא יֵת אֲזִכְרֹתָהּ מִפְּרוּכָהּ וּמִמִּשְׁחָהּ עַל כָּל

לְבוֹנָתָהּ קוֹרְבָנָא קָדֶם יי

רביעי

ויקרא 3

If his offering is a peace-offering; if his offering is of cattle [whether] male or female; he shall bring it unblemished before Adonoy.

וְאִם נֶכֶסֶת קֹדֶשִׁיא קֹרְבָנִיה אִם מִן תּוֹרִי הוּא מִקְרִיב
אִם דָּכַר אִם נֹקֶבָא שְׁלִים יִקְרִיבֶנּוּ קֹדֶם יי

1 וְאִם-זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן-הַבָּקָר הוּא מִקְרִיב

אִם-זָכָר אִם-נֶקֶבָה תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ לִפְנֵי יְהוָה:

Rashi

שלמים. שמטילים שלום בעולם. דבר אחר שלמים שיש בהם שלום למזבח ולכהנים ולבעלים:

He shall lay his hand on the head of his offering and slaughter it at the entrance of the Tent of Meeting. The sons of Aharon, the kohanim, will sprinkle the blood all around the altar.

וַיִּסְמֹךְ יָדָיו עַל רִישׁ קֹרְבָנִיה וַיִּכְסִּינֶיה בְּתֶרַע מִשְׁכַּן
זִמְנָא וַיִּזְרְקוּ בְנֵי אֹהֶל־כֹּהֲנִיא יַת דָּמָא עַל מִדְבַּחָא
סָחֹר סָחֹר

2 יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וַיִּשְׁחֹטוּ פֶּתַח אֹהֶל
וַיִּסְמְךְ ^{to prop}

מוֹעֵד וַיִּזְרְקוּ ^{to sprinkle} בְּנֵי אֹהֶל־ן הַכֹּהֲנִים אֶת-הַדָּם

עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

He shall bring from the peace-offering, as a fire-offering to Adonoy, the fat covering the innards, and all the fat on the innards.

וַיִּקְרַב מִנְכֶּסֶת קֹדֶשִׁיא קֹרְבָנָא קֹדֶם יי יַת תְּרֵבָא
דְּחִפִי יַת גֹּאֵל וַיַּת כָּל תְּרֵבָא דִּי עַל גֹּאֵל

3 וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת-הַחֲלֵלֵב

הַמְכֻסָּה אֶת-הַקָּרֵב וְאֵת כָּל-הַחֲלֵלֵב אֲשֶׁר עַל-הַקָּרֵב:

Rashi

ואת כל החלב וגו'. להביא חלב שעל קבה דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר, להביא חלב שעל הדקין:

The two kidneys and the fat on them that are on the flanks. The lobe on the liver, he shall remove together with the kidneys.

4 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת ^{kidney} וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֶהֶן אֲשֶׁר עַל־

הַכִּסְלִים וְאֶת־הַיֶּתֶר ^{remainder of properly} עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיִת

יְסִירָנָה:

וְיֵת תִּרְתִּין כְּלִין וְיֵת תִּרְבָּא דִּי עָלֶיהֶן דִּי עַל גִּסְסִיא וְיֵת
חֲצָרָא דְעַל כְּבֶדָא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה

Rashi

הכסלים. (פלנקין בלע"ז) שהחלב שעל הכליות כשהבהמה חיה הוא בגובה הכסלים, והם מלמטה, וזהו החלב שתחת המתנים שקורין בלע"ז לונבילוי"ש, לובן הנראה למעלה בגובה הכסלים, ובתחתיתו הבשר חופהו: היותר. היא דופן המסך שקורין איברי"ש, ובלשון ארמי חצרא דכבדא: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, ובמקום אחר הוא אומר וְאֶת הַיֶּתֶר מִן הַכֶּבֶד: על הכבד על הכליות. לבד מן הכבד, ולבד מן הכליות יסירנה לזו:

The sons of Aharon shall burn it on the altar along with the burnt-offering that is on the logs which are on the fire; a fire-offering of pleasing fragrance to Adonoy.

5 וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אַהֲרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר

עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

(פ)

וְיִסְקֹון יִתִּיה בְּנֵי אַהֲרֹן לְמִדְבַּחַא עַל עֹלֹתָא דִּי עַל
אֲעִיא דִּי עַל אֲשֶׁתָא קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קָדָם יי

Rashi

על העולה. מלבד העולה, למדנו שתקדים עולת תמידלכל קרבן, על המערכה:

If his offering is of sheep as a peace-offering to Adonoy, he shall bring an unblemished male or female.

6 וְאִם־מִן־הָעֹזֹן קָרְבָּנוֹ לְזִבַּח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אוֹ

נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ:

וְאִם מִן עֹזָא קוֹרְבָּנִיה לְנִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא קָדָם יי דָּכָר אוֹ
נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרִיבִינָה

young
sheep

If he is bringing a lamb as his offering,
he shall bring it before Adonoy.

7 אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֶת־קֶרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ

לִפְנֵי יְהוָה:

אם אימר הוא מקריב ית קורבניה ויקריב ית קדם יי

Rashi

אם כשב. לפי שיש באימורי הכשב מה שאין באימורי העז, שהכשב אליתו קריבה, לכך נחלקו שתי פרשיות:

He shall lay his hand on the head of his
offering and slaughter it at the entrance
of the Tent of Meeting. The sons of
Aharon, the kohanim will sprinkle its
blood all around the altar.

8 וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קֶרְבָּנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל

מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶל־עֶדְוָה אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

וְסָמַךְ ית יָדוֹ עַל רֹאשׁ קֶרְבָּנוֹ וְיָכֹס יְתִיָּה קָדָם
מִשְׁכַּן זִמְנָא וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶל־עֶדְוָה אֶת דָּמִיהָ עַל מִדְבַּחָא
סָחֹר סָחֹר

Rashi

וזרקו. שתי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן באצבע אלא בחטאת:

He shall bring of the peace-offering as a
fire-offering to Adonoy, its fat; the entire
tail; he shall remove it right near the
back-bone. The fat covering the innards,
and all the fat on the innards.

9 וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה חֶלְבֹו חֵלְבֹו הָאֵלִיָּה

תְּמִימָה לַעֲמַת הָעֶצֶה יְסִירָנָה וְאֶת־הַחֵלֶב הַמְכֻסָּה

אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:

וְיִקְרַב מִנְכֶּסֶת קוֹדֶשִׁיא קֶרְבָּנָא קָדָם יי תְּרִבִּיה אֱלִיתָא
שְׁלֵמָתָא לְקַבֵּל שְׁזִרְתָּא יַעֲדֶנָּה וְיֵת תְּרַבָּא דְחָפִי יֵת
גִּזָּא וְיֵת כָּל תְּרַבָּא דִּי עַל גִּזָּא

Rashi

חלב. המובחר שבו, ומהו, זה האליה תמימה:
לעמת העצה. למעלה מן הכליות היועצות (חולין יא.):

The two kidneys and the fat on them that are on the flanks. The lobe on the liver he shall remove together with the kidneys.

וְיֵת תְּרֵמִין כָּלֶיִן וְיֵת תְּרָבָא דִּי עֲלִיָּהּ דִּי עַל גִּסְסִיָּא וְיֵת
חֲצָרָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כְּלִיתָא יַעֲדֵנָהּ

The kohein shall burn it on the altar; it is the food of the fire-offering of Adonoy.

וַיִּסְקַנָּה כֹהֵנָא לְמִדְבַּחָא לֶחֶם קֶרְבָּנָא קָדֶם יי

10 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֵת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר

עַל־הַכִּסְלִים וְאֵת־הַיֶּלֶךְ עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיִת

יִסְרְנָהּ:

11 וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)

Rashi

לחם אשה לה'. לחמו של אש לשם גבוה:

לחם. לשון מאכל, וכן נִשְׁחִיתָה עֵץ בְּלֶחֶמוֹ (ירמיה יא, יט), עֲבַד לֶחֶם רַב (דניאל ה, א), לְשֹׁחֵק עֲשִׂים לֶחֶם (קהלת י, יט):

If his offering is a goat, he shall bring it before Adonoy.

וְאִם מִן בְּנֵי עֲזִיָּא קֶרְבָּנָהּ וַיִּקְרְבֶּנָהּ קָדֶם יי

He shall lay his hand on its head and slaughter it in front of the Tent of Meeting. The sons of Aharon will sprinkle its blood all around the altar.

וַיִּסְמֹךְ יָת יְדָהּ עַל רִישֶׁיהָ וַיְכּוֹס יָתָהּ קָדֶם מִשְׁכַּן
זִמְנָא וַיִּזְרְקוּ בְנֵי אַהֲרֹן יָת דָּמָהּ עַל מִדְבַּחָא סָחֹר
סָחֹר

12 וְאִם עִז קֶרְבָּנָהּ וְהִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה:

13 וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשַׁחֲט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד

וַיִּזְרְקוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

He shall bring from his offering as a
fire-offering to Adonoy, the fat covering
the innards, and all the fat on the
innards,

וַיִּקְרַב מִנֶּה קִרְבָּנָה קִרְבֹּן קָדָם יְיָ יֵת תִּרְבָּא דְחַפֵּי יֵת
גֹּאֵא וְיֵת כָּל תִּרְבָּא דִּי עַל גֹּאֵא

the two kidneys and the fat on them
that are on the flanks. The lobe on the
liver he shall remove together with the
kidneys.

וְיֵת תִּרְמִיז פִּלְזִין וְיֵת תִּרְבָּא דִּי עֲלֵיהֶן דִּי עַל גִּסְסִיָּא וְיֵת
חֲצָרָא דִּי עַל פִּבְדָּא עַל כְּלִיתָא יַעֲדִנָּה

He shall burn them on the altar, the
food of the fire-offering for a pleasing
fragrance; all fat [belongs] to Adonoy.

וַיִּסְקֶנּוּן פִּהֲנָא לְמִדְבָּחָא לְחֵם קִרְבָּנָא לְאַתְקַבְּלָא
בְּרַעְוָא כָּל תִּרְבָּא קָדָם יְיָ

As an everlasting statute for all your
descendants in all of your dwelling
places; you may not eat any fat, nor any
blood.

קִיָּם עָלֶם לְדִרְתִּיכֻן בְּכָל מוֹתְבִיכֻן כָּל תִּרְבָּא וְכָל
דָּמָא לֹא תִיכְלוּן

14 וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קִרְבָּנוֹ אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֶלֶב הַמְכֻסָּה
אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:

15 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר
עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת
יִסְרְנָה:

16 וְהִקְטִירֶם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לְחֵם אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחֹחַ
כָּל־חֶלֶב לַיהוָה:

17 חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְתִּיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם כָּל־חֶלֶב
וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)

Rashi

חקת עולם. יפה מפורש בתורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:

חמישי

ויקרא 4

And Adonoy spoke to Moshe, saying:

1 וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלֵּל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר

Speak to Bnei Yisroel, saying; if a person unwittingly transgresses any commandment of Adonoy which should not be done and commits one of these sins.

unintentional
error

2 דִּבֹּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נֶפֶשׁ כִּי־תִחַטָּא בְּשִׁגְגָה

מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וַעֲשָׂה מֵאֲחַת

מִהֶנָּה:

מִלֵּל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר אָנֹכְךָ אֲרִי יְחֹב בְּשָׁלוֹ

מִכָּל פְּקוּדֵי דִי לֹא כִשְׁרִין לְאַתְעֲבָדָא וַיַּעֲבֹד מִן

חֵד מִנָּה וְנָ

Rashi

מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת באה אלא על דבר שזדונו לאו וכתר ושגגתו חטאת (שבת סט.).

מאחת מהנה. ממצצת אחת מהן, כגון הכותב בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דן מדניאל:

If the anointed kohein should sin to bring guilt on the people, he shall bring for his sin which he committed a young, unblemished bullock to Adonoy, as a sin-offering.

3 אִם הִכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ יִחַטָּא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עַל

חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פָּר בֶּן־בָּקָר תָּמִים לַיהוָה לְחַטָּאת:

אִם כֹּהֵנָא רַבָּא יִיחֹב לְחֻבַּת עֲמָא וַיִּקְרַב עַל חֻבַּתָּהּ

דִּי חָב תֹּר בֶּר תֹּרִי שְׁלִים קָדָם יְיָ לְחַטָּאתָא

Rashi

אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא בהעלם דבר עם שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם.

ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלויין בו לכפר עליהם

ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל:

פר. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טן, תלמוד לומר פר, הא כיצד, זה פר בן ג':

He shall bring the bullock to the entrance of the Tent of Meeting before Adonoy. He shall lay his hand on the head of the bullock and slaughter the bullock before Adonoy.

4 וַהֲבִיֵּא אֶת־הַפָּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה

וְסָמָךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפָּר וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי

to prop

יְהוָה:

וַיִּיתֵי יָת תוֹרָא לְתַרְע מִשְׁכָּן זְמָנָא לְקָדָם יי וְיִסְמוֹךְ יָת
יְדֵיהָ עַל רִישׁ תוֹרָא וְיִכּוֹס יָת תוֹרָא קָדָם יי

The anointed kohein shall take some of the bullocks blood and bring it inside the Tent of Meeting.

5 וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדָּם הַפָּר וַהֲבִיֵּא אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל

מוֹעֵד:

וְיִסֵּב כְּהֵנָא רַבָּא מִדָּמָא דְתוֹרָא וְיַעַל יְתָה לְמִשְׁכָּן
זְמָנָא

Rashi

אל אהל מועד. למשכן, ובבית עולמים להיכל:

The kohein shall dip his finger into the blood and he shall sprinkle from the blood seven times, before Adonoy, in front of the Holy Curtain.

6 וְטָבַל וְהִזָּה מִן־הַדָּם הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם

to spirt

a separatrix

שִׁבְעַ פַּעֲמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנָי פְּלֻכָּת הַקֹּדֶשׁ:

וְיִטְבּוֹל כְּהֵנָא יָת אֶצְבָּעָהּ בְּדָמָא וְיָדִי מִן דָּמָא שִׁבְעַ
זְמָנִין קָדָם יי קָדָם פְּרוּכָתָא דְקוֹדֶשׁא

Rashi

את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושתה, כוון כנגד בין הבדים, ולא היו נוגעים דמים בפרכת, ואם נגעו נגעו (יומא נז.):

The kohein shall put from the blood atop the corners of the spice-burning altar before Adonoy, which is inside the Tent of Meeting. He shall spill all the [remaining] bullocks blood into the base of the altar of the burnt-offering, which is at the entrance of the Tent of Meeting.

וַיִּתֵּן כֹּהֵנָא מִן דָּמָא עַל קִרְנֵת מִדְּבַח קְטֹרֶת בּוֹסְמִיא
קִדְּם יי די בְּמִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּת כָּל דָּמָא דְתוֹרָא יִישׁוּד
לִיסוּדָא דְמִדְּבַחָא דְעֻלְתָּא דִּי בְתָרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא

All the fat of the sin-offering bullock he shall separate from it; the fat covering the innards, all the fat on the innards,

וַיִּת כָּל תִּרְב תוֹרָא דְחֻטְאָתָא יִפְרֹשׁ מִנָּה יִת תִּרְבָּא
דְּחֻפִּי עַל גּוֹא וַיִּת כָּל תִּרְבָּא דִּי עַל גּוֹא

Rashi
ואת כל חלב פר. חלבו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרבות פר של יום הכפורים לכליות ולחלבים ויותרת:
החטאת. להביא שעירי עבודת אלילים לכליות ולחלבים ויותרת:
ירים ממנו. מן המחובר, שלא ינתחנו קודם הסרת חלבו (ת"כ פרק ד, א):

the two kidneys and the fat on them that are on the flanks. The lobe on the liver, he shall remove together with the kidneys,

וַיִּת תִּרְמִין כְּלִינִין וַיִּת תִּרְבָּא דִּי עֲלֵיהֶן דִּי עַל גִּסְסִיא וַיִּת
חֲצָרָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כְּלִיתָא יַעֲדֻנָּה

7 וַנִּתֵּן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם עַל־קִרְנוֹת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת הַסִּמִּים ^{drug}

לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת | כָּל־דָּם הַפָּר

יִשְׁפֹּךְ אֶל־ ^{foundation} יסוד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל

מוֹעֵד:

8 וְאֶת־כָּל־חֵלֶב פֶּר הַחֻטָּאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֵלֶב

הַמִּכְסֶּה עַל־הַקָּרֵב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֵב:

9 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת ^{kidney} וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר

עַל־הַכְּסָלִים ^{remainder of properly} וְאֵת־הַיִּתְרֹת עַל־הַכְּבִיד עַל־הַכְּלָיִת

יִסְרְנָה:

in the same manner as they were separated from the ox of the peace-offering. The kohein shall burn them on the altar of the burnt-offering.

כָּמָא דִּי מִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר נִכְסֵת קוּדְשִׁיא וְיִסְקֶנּוּן כְּהֵנָּא
עַל מִדְבַּחַא דְעֹלָתָא

10 כָּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירִם הִפְלִין עַל
מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:

Rashi

כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין בשור זבח השלמים, וכי מה פירש בזבח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחיטת קדשים (זבחים מט): מצריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, בפרק איזהו מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון תוספת הן, כמו מלבד:

The bullocks skin, all its flesh with its head and feet, its innards and its waste [that is in its intestines].

the leg of
men or
locusts

11 וְאֶת־עוֹר הַפָּר וְאֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כַּרְעָיו

וְקִרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:

וְיֵת מִשְׁחָה תוֹרָא וְיֵת כָּל בְּסָרָה עַל רִישִׁיהָ וְעַל כַּרְעוֹהִי
וְגִוָּה וְאוֹכְלָהּ

He shall take out the entire bullock beyond the encampment, to a pure [undefiled] place, where the ashes are thrown and burn it on logs, in a fire. It shall be burned where the ashes are thrown.

12 וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפָּר אֶל־מַחוּץ לְמַחֲנֶה אֶל־מָקוֹם

the fat

טָהוֹר אֶל־שֹׁפָף הַדָּשֵׁן וְשָׂרָף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ

עַל־שֹׁפָף הַדָּשֵׁן יִשְׂרָף: (פ)

וַיִּפֶק יֵת כָּל תּוֹרָא מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי לְאַתֵּר
בֵּית מִישַׁד קְטָמָא וְיִזְקִיד יֵתָה עַל אֲעִיא בְּאִשְׁתָּא עַל
אַתֵּר בֵּית מִישַׁד קְטָמָא יִתְזַקֵּד

Rashi

אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אבנים מנוגעות ולבית הקברות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, ובבית עולמים חוץ לעיר, מו שפירשוהו רבותינו במס' יומא (סח). ובסנהדרין (מב):

אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה (להלן ו, ד):
על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא מלמד שאפילו אין שם דשן:

If the entire congregation of Yisroel
erred and the matter [that error] was
concealed from the eyes of the
community, and they did [transgress]
one of the commandments of Adonoy
that should not be done, they incur
guilt.

13 וְאִם כָּל־עֵדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלַם דְּבַר מִעֲיִנִי

הַקֹּהֵל וַעֲשׂוּ אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשֶׂינָהּ
וְאָשָׁמוּ:

וְאִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל יִשְׁתְּלוּ וִיהִי מִכְסָּא פִתְגָמָא
מִעֲיִנִי קֹהֵלָא וַיַּעֲבֹדוּן חֵד מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי לֹא
כְשָׁרִין לְאַתְעֵבְדָּא וַיַּחֲבוּן

Rashi

עדת ישראל. אלו סנהדרין;

ונעלם דבר. טעו להורות באחת מכל כריתות שבתורה שהוא מותר (הוריות ז:);

הקהל ועשו. שעשו צבור על פיהם:

[When] they realize the sin which they
committed, the community shall bring
a young bullock as a sin-offering and
they shall bring it to the front of the
Tent of Meeting.

14 וְנֹדַעַה הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר חָטְאוּ עֲלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקֹּהֵל פֶּרֶךְ

בֶּן־בָּקָר לְחֲטָאתָא וְהֵבִיאוּ אוֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:

וְתַתִּידַע חֻבְתָּא דִּי חָבוּ עָלֶיהָ וַיִּקְרְבוּן קֹהֵלָא תוֹר בֶּר
תוֹרֵי לְחֲטָאתָא וַיִּיתוּן יְתֵהּ לְקָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא

The elders of the congregation shall lay
their hands on the head of the bullock,
before Adonoy and he shall slaughter
the bullock before Adonoy.

15 וְסִמְכוּ זָקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפֶּרֶךְ לִפְנֵי

יְהוָה וְשַׁחַט אֶת־הַפֶּרֶךְ לִפְנֵי יְהוָה:

וַיִּסְמְכוּן סְבִי כְנִשְׁתָּא יְתֵהּ יְדֵיהוֹן עַל רִישׁ תוֹרָא קָדָם יי
וַיִּכּוּס יְתֵהּ תוֹרָא קָדָם יי

The anointed kohein shall bring some of the bullocks blood inside the Tent of Meeting.

16 וְהָבִיִּא הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדָּם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:

וַיַּעַל כֹּהֵנָא רַבָּא מִדְמָא דְתוֹרָא לְמִשְׁכַּן זְמַנָּא

The kohein shall dip his finger into some of the blood and sprinkle [it] seven times before Adonoy, in front of the curtain.

17 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וַהֲזָה שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי

יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפָּרֹכֶת:

וַיִּטְבֹּל כֹּהֵנָא אֶצְבָּעֵהּ מִן דְמָא וַיְזִי שֶׁבַע זְמַנִּין קֳדָם יי
יֵת קֳדָם פְּרֹכֶתָא

Rashi

את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרחה עליו מדינה, אם מעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זבחים מא:):

He shall put some of the blood atop the corners of the altar which is before Adonoy, inside the Tent of Meeting. He shall spill all the [remaining] blood into the base of the altar of the burnt-offering, which is at the entrance of the Tent of Meeting.

18 וּמִן־הַדָּם יִתֵּן | עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה

אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבֵּחַ

הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:

וּמִן דְמָא יִתֵּן עַל קַרְנֹת מִדְבָּחָא דִי קֳדָם יי דִי בְמִשְׁכַּן
זְמַנָּא וַיֵּת כָּל דְמָא יִשׁוּד לִיסוּדָא דְמִדְבָּחָא דְעֹלָתָא דִי
בְתִרַע מִשְׁכַּן זְמַנָּא

Rashi

יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:

He shall remove all its fat from it and burn it on the altar.

19 וְאֶת כָּל־חֵלְבֹו יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:

וַיֵּת כָּל תְּרִבָּהּ יִפְרֹשׁ מִנָּה וַיִּסַּק לְמִדְבָּחָא

ואת כל חלבו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מועֶשֶׂה לפר כאשר עשה וגו'. ומפני מה לא נתפרשו בו, תנא דבי ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אוהבו, ומיעט בסרחונו מפני חיבתו (שם):

He shall do to the bullock [the same] as he did to the sin-offering bullock, so he shall do to it. The kohein will atone for them and they will be pardoned.

20 וְעָשָׂה לְפָר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְפָר הַחֲטָאת כִּן יַעֲשֶׂה לּוֹ

to forgive
וְכִפֵּר עֲלֵיהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:

וַיַּעֲבֹד לְתוֹרָא כַּמָּא דִּי עֲבַד לְתוֹרָא דְחַטָּאתָא כִּן יַעֲבֹד
לֵה וְיִכְפֹּר עֲלֵיהוֹן כְּהֵנָּה וְיִשְׁתַּבֵּק לְהוֹן

ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שמפורש בפר כהן משיח, להביא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול במצות העבודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו בניתנין על המזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כפר, הוצרך לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת:

He shall take the bullock outside, beyond the encampment, and burn it in the same manner as he burned the first bullock; it is a communal sin-offering.

21 וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר

שָׂרַף אֶת הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקֹּהֵל הוּא: (פ)

וַיִּפֶּק יֵת תּוֹרָא לְמַבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וְאֻקִּיד יֵתָּה כַּמָּא דִּי
אֻקִּיד יֵת תּוֹרָא קִדְמָאָה חַטָּאת קֹהֵל הוּא

If a leader sins, [who] transgresses one of the commandments of Adonoy, his God, that should not be done, [if he transgressed] unwittingly and incurs guilt.

22 אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטֵא וְעָשָׂה אֶת־מִצְוַת יְהוָה אֱלֹהָיו

אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשֶׂינָהּ בְּשִׁגְגָה וְאִשָּׁם:

אִם רִבָּא יַחֲב וַיַּעֲבֹד חַד מִכָּל פְּקוּדֵי דִּי אֱלֹהֵיהּ
דְּלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעֲבָדָא בְּשִׁלּוּ וַיַּחֲב

אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:

Or, [if his sin] becomes known to him—
[that] which he committed. He shall
bring as his offering an unblemished,
male goat.

או את־ידע לֵה חֹבֶתָהּ דִּי חֵב בֵּה וַיִּיָּתִי יֵת קֶרְבָּנָהּ
צִפִּיר בֶּר עֶזִּין דְּכֹר שְׁלִים

23 או־הוֹדַע אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ וְהָבִיא
אֶת־קֶרְבָּנוֹ שְׁעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים:

Rashi

או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרבה או יש שמשמשין בלשון אם, ואם במקום או, וכן או נודע כי שור נגח הוא (שמות כא, לו):

הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכאן נודע לו שאיסור היה:

He shall lay his hand on the goats head
and slaughter it in the place where the
burnt-offering is slaughtered, before
Adonoy; it is a sin-offering.

וַיִּסְמֹךְ יָדָהּ עַל רִישָׁא דְצִפִּירָא וַיִּכּוֹס יָתָהּ בְּאַתֵּר
דִּיכּוֹס יֵת עֲלֵתָא לְקִדָּם יֵי חֲטָאתָא הוּא

24 וְסִמָּךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַשְּׁעִיר וְשַׁחֲט אֹתוֹ בַּמָּקוֹם
אֲשֶׁר־יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה לִפְנֵי יְהוָה חֲטָאת הוּא:

Rashi

במקום אשר ישחט את העולה. בצפון שהוא מפורש בעולה:
חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:

The kohein shall take some blood of the
sin-offering with his finger and put it
atop the corners of the altar of the
burnt-offering. He shall spill its
[remaining] blood into the base of the
altar of the burnt-offering.

וַיִּסֹּב כַּהֵנָא מִדָּמָא דְחֲטָאתָא בְּאַצְבָּעָהּ וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת
מִדְּבָחָא דְעֲלֵתָא וַיִּת דָּמָהּ יִשׁוּד לִיסוּדָא לְמִדְּבָחָא
דְעֲלֵתָא

25 וַלָּקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת בְּאַצְבָּעוֹ וַיָּתֵן עַל־קַרְנֵת
מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־דָּמֹו יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:

Rashi

ואת דמו. שירי הדם:

He shall burn all its fat on the altar as
[he burned] the fat of the peace-offering.
The kohein will atone for him, for his
transgression and he will be pardoned.

וַיֵּת כָּל תְּרֵבָה יֶסֶק לְמִזְבֵּחַא כְּתֵרֵב נִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא
וַיִּכְפֹּר עָלוּהִי כִּהְנָא מִחוּבָתָהּ וַיִּשְׁתַּבֵּק לָהּ

26 וְאֶת־כָּל־חֵלְבוֹ יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה כְּחֵלֵב זֶבַח הַשְּׁלָמִים

וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֲטָאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ: (פ)

Rashi

כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים בעז, האמור אצל שלמים:

שישי

If a person should unwittingly sin [and
he is] one of the ordinary people, by
transgressing one of the
commandments of Adonoy that should
not be done and he incurs guilt,

וְאִם אָנֹשׁ חַד יַחֲוֹב בְּשָׁלוּ מַעֲמָא דְאַרְעָא בְּמַעֲבָדָה
חַד מִפְּקוּדֵיא דַּיֵּי דְלָא כְּשָׂרִין לְאַתְעֵבְדָא וַיַּחֲוֹב

or, if his sin becomes known to him—
which he committed. He shall bring [as]
his offering an unblemished she-goat
for his sin which he committed.

אוֹ אֶתִּידַע לָהּ חֻבָּתָהּ דִּי חָב וַיִּיתִי קִרְבָּנָה צִפְרִית
עֲזוֹן שְׁלֵמָתָא נְקוּבָתָא עַל חֻבָּתָהּ דִּי חָב

unintentional
error

27 וְאִם־נָפֵשׁ אַחַת תַּחֲטָא בְּשָׁגָגָה מִעַם הָאָרֶץ

בְּעֲשֻׂתָּהּ אַחַת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשֶׂינָהּ וְאָשָׁם:

28 אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא קִרְבָּנוֹ

a she-goat

שְׁעִירַת עֲזִים תָּמִימָה נִקְבָּה עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא:

He shall lay his hand on the head of the sin-offering and slaughter the sin-offering in the [same] place as the burnt-offering.

וַיִּסְמֹךְ יָת יְדָה עַל רִישׁ חֲטָאתָא וַיִּכּוֹס יָת חֲטָאתָא
בְּאַתֵּר דְּעֻלְתָּא

The kohein shall take from its blood with his finger and put it atop the corners of the altar of the burnt-offering. He shall spill all the [remaining] blood into the base of the altar.

וַיִּסֹּב כַּהֲנָא מִדָּמָה בְּאַצְבָּעָהּ וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת מִדְּבַחָא
דְּעֻלְתָּא וַיִּת כָּל דָּמָה יִשׁוּד לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָא

He shall remove all its fat in the same manner as was removed the fat from the peace-offering. The kohein shall burn it on the altar as a pleasing fragrance to Adonoy. And the kohein will atone for him and he will be pardoned.

וַיִּת כָּל תְּרִיבָה יְעֲדֵי כָמָא דִּי מִתְעַדָּא תְּרִיב מִעַל נְכֹסֶת
קוּדְשִׁיא וַיִּסֹּב כַּהֲנָא לְמִדְּבַחָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קָדָם
יְי וַיִּכְפֹּר עֲלוּהִי כַּהֲנָא וַיִּשְׁתַּבֵּק לָהּ

29 אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וַשְּׁחֹט ^{to prop} וְסִמָּךְ

אֶת־הַחֲטָאת בַּמָּקוֹם הָעֹלָה:

30 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָה בְּאַצְבָּעוֹ וַנָּתַן עַל־קַרְנֵת מִזְבֵּחַ

הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָה יִשְׁפֹּךְ אֶל־ ^{foundation} יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ:

31 וְאֶת־כָּל־חֲלֶבֶה יֹסִיר כַּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֶלֶב מֵעַל זֶבַח

הַשְּׁלָמִים וְהַקָּטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה

וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וַיִּסְלַח ^{to forgive} לוֹ: (פ)

Rashi

כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאימורי עז האמורים בשלמים:

If he brings a sheep as his offering as a sin-offering, he shall bring an unblemished female.

וְאִם אִימֹר יִיחִי קִרְבָּנָהּ לַחֲטָאתָא נִקְבָּא שְׁלֵמָתָא
יִיתְנָהּ

He shall lay his hand on the head of the sin-offering and slaughter it as a sin-offering, in the [same] place where he slaughters the burnt-offering.

וַיִּסְמוֹךְ יָת יְדָהּ עַל רִישׁ חֲטָאתָא וַיִּכּוֹס יָתָהּ
לַחֲטָאתָא בְּאַתְרָא דִּי יִכּוֹס יָת עֹלָתָא

The kohein shall take some blood from the sin-offering with his finger and put it atop the corners of the altar of the burnt-offering. He shall spill all its [remaining] blood into the base of the altar.

וַיִּסַּב כַּהֲנָא מִדָּמָא דַּחֲטָאתָא בְּאַצְבָּעָהּ וַיָּתֵן עַל קַרְנֵת
מִדְּבָחָא דְעֹלָתָא וַיִּת כָּל דָּמָהּ יִשׁוּד לִיסוּדָא דְ מִ
דְּבָחָא

32 וְאִם-כֶּבֶשׂ יָבִיא קִרְבָּנוֹ לַחֲטָאתָא נִקְבָּה תְּמִימָה יְבִיאָנָהּ:

33 וְסָמַךְ אֶת-יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאתָא וְשָׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאתָא

בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשָּׁחַט אֶת-הָעֹלָה:

Rashi

ושחט אותה לחטאת. שתהא שחיטתה לשם חטאת:

34 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאתָא בְּאַצְבָּעוֹ וַיָּתֵן עַל-קַרְנֵת

מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-כָּל-דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל-יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ:

He shall remove all its fat in the same manner as was removed the fat of the lamb of the peace-offering. The kohein shall burn them on the altar on the fires of Adonoy. The kohein will atone for him, for his sin which he committed and he will be pardoned.

young
sheep

35 וְאֶת־כָּל־חֵלְבָהּ יֹסִיר כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֵלֶב־הַכֹּשֶׁבֶ

מִזֶּבֶחַ הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל

אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא

וְנִסְלַח לוֹ: (פ)

וְיֵת כָּל תְּרִבָּהּ יַעֲדִי כִמָּא דִּי מִתְעַדָּא תְּרִב אִמְרָא
מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיא וְיִסַּק כְּהֵנָּא יִתְהוֹן לְמִדְבָּחָא עַל
קִרְבָּנֵיא דִּי וְיִכְפֹּר עֲלוֹהֵי כְהֵנָּא עַל חֻבָּתָהּ דִּי חֵב
וְיִשְׁתַּבֵּק לָהּ

Rashi

כאשר יוסר חלב הכשב. שנתרבו אמורין ואֵלֶּה, אף חטאת כשהיא באה כבשה טעונה אֵלֶּה עם האמורין:
על אשי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואילי"ש בלע"ז:

ויקרא 5

If a person sins, and heard an oath [demanding his testimony] [in a case where] he is a witness; [for] he either saw or knew [something relevant], if he does not testify, he will bear [the burden of] his iniquity.

1 וְנִפְשׁ כִּי־תִחַטָּא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהָיָא עֵד אִם רָאָה

אִם יָדַע אִם־לֹא יִגִּיד וְנִשְׁאָ עֲוֹנוֹ:

וְאִנְשׁ אֲרִי יַחֲבִיב וְיִשְׁמַע קֹל מוֹמִי וְהָיָא סְהִיד אִם חָזָא
אִם יָדַע אִם לֹא יִתְחַי וְיִקְבֵּל חֻבָּהּ

Rashi

ושמעה קול אלה. בדבר שהוא עד בו, שהשביעוהו שבועה שאם יודע לו בעדות שיעיד לו:

Or, if a person touches anything impure either the carcass of an impure wild animal, or the carcass of an impure animal of pasture, or the carcass of an impure creeping animal; and this [impurity] was concealed from him, he is impure and incurs guilt.

או אִנֹּשׁ דִּי יִקְרַב בְּכָל מַדְעָם מְסֻאָב או בְּנִבְלַת חַיָּתָא
מְסֻאָבָא או בְּנִבְלַת בְּעִירָא מְסֻאָבָא או בְּנִבְלַת רֶחֶשָׁא
מְסֻאָב וִיהִי מְכֻסָּא מִנָּה וְהוּא מְסֻאָב וְחָב

Rashi

או נפש אשר תגע וגו'. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת שבועות (ז).
נדרש כן:

ונעלם ממנו. הטומאה:

ואשם. באכילת קודש או בביאת מקדש:

Or, if he touches the impurities of man whatever that impurity may be that causes impurity and this [impurity] was concealed from him; [when] he realizes [he is impure], he incurs guilt.

או אִרִי יִקְרַב בְּסוּאָבַת אִנֹּשָׁא לְכָל סוּבָתָה דִּי יִסְתָּאב
בָּה וִיהִי מְכֻסָּא מִנָּה וְהוּא יָדַע וְחָב

impure

או כִּי יִגַע בְּטֻמְאָת אָדָם לְכָל טֻמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא

בָּה וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם:

Rashi

בטומאת אדם. זו טומאת מת:

לכל טומאתו. לרבות טומאת מגע זבין וזבות:

אשר יטמא. לרבות הנוגע בבוועל נדה:

בה. לרבות בולע נבלת עוף טהור:

ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה:

ואשם. באכילת קודש או בביאת מקדש:

Or, if a person swears, orally expressing to do harm [that he will do something which is to his detriment] or to do good [that he will do something that is to his benefit]. Regarding all a person will expresses in an oath and [that oath] was concealed from himself, when he realizes [his sin] and he incurs guilt, for any one of these [aforementioned sins].

או אָנש אַרי יָקִים לְפָרִישׁ בְּסִפּוֹן לְאַבְאָשׁ אִו
לְאוֹטָבָא לְכָל דִּי יִפְרֹשׁ אָנִישׁ בְּקִיּוֹם וַיְהִי מְכַסָּא מִנָּה
וְהוּא יָדַע וְחָב לְחַדָּא מֵאַלִּין

It shall be that when he incurs guilt for any of these [aforementioned sins] he shall confess that which he transgressed.

וַיְהִי אָרִי יְחֻב לְחַדָּא מֵאַלִּין וַיִּוְדֵי דִי חָב עָלָה

4 או אָנִישׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבִטָּא ^{to babble} בְּשִׁפְתָּיִם לְהָרַע | אִו

לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטֵא הָאָדָם ^{oath} בְּשִׁבְעָה וְנַעֲלָם

מִמֶּנּוּ וְהוּא יֵדַע וְאִשָּׁם לְאַחַת מֵאַלֶּה:

Rashi

בשפתים. ולא בלב:

להרע. לעצמו:

או להיטיב. לעצמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן:

לכל אשר יבטא. לרבות לשעבר (שבועות כו.):

ונעלם ממנו. ועבר על שבועתו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אבל שבועה שיש בה כפירת ממון אינה בקרבן זו

אלא באשם:

5 וְהָיָה כִּי־יֵאָשֵׁם לְאַחַת מֵאַלֶּה וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא

עָלָיָהּ:

He shall bring his guilt-offering to Adonoy for his sin that he committed a female of the sheep, a lamb or a she-goat as a sin-offering. The kohein will atone for him, for his sin.

וַיָּבִיאוּ יָת אִשְׁמָה קָדָם יי על חֹבֶתָהּ דִּי חֵב נִקְוָבְתָּא מִן
עֲנָא אִמְרָתָא אוּ צִפִּירַת עֲזִין לְחַטָּאתָא וַיִּכְפֹּר עָלוּהָ
כִּהְנָא מִחֻבֶּתָהּ

If his means are not sufficient for [the acquisition of] a sheep, then he shall bring for his guilt-offering,—[he] who has sinned,—two turtledoves or two young pigeons to Adonoy one for a sin-offering and one for a burnt-offering.

וְאִם לֹא תִמְצֵי יָדָהּ כְּמִסַּת שִׁיתָא וַיָּבִיאוּ יָת חֹבֶתָהּ דִּי
חֵב תִּרְתִּין שְׁפָנִינִין אוּ תִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה קָדָם יי חֵד
לְחַטָּאתָא וְחֵד לְעֹלָתָא

He shall bring them to the kohein and he shall bring that which is for a sin-offering first. He [the kohein] shall shear its head [with his fingernail] opposite of its neck, but not separate [the head] completely.

וַיָּבִיאוּ יָתָהוֹן לְוֹת כִּהְנָא וַיִּקְרַב יָת דִּי לְחַטָּאתָא קִדְמִיתָא
וַיִּמְלֹק יָת רִישָׁהּ מִלְּקַבֵּל קְדָלָהּ וְלֹא יִפְרֹשׁ

6 וַהֲבִיֵּא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּהּ

a young
ewe

מִוֶּהֱצֵאֵן כְּשֶׁבֶה אוֹ־שְׁעִירַת עֲזִים לְחַטָּאת וְכִפֹּר

עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ:

7 וְאִם־לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ דִּי שֶׁהָ וַהֲבִיֵּא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא

a ring-dove

שְׁתֵּי תִרְיִם אוֹ־שְׁנֵי בְּנֵי־יוֹנָה לַיהוָה אֶחָד לְחַטָּאת

וְאֶחָד לְעֹלָה:

8 וַהֲבִיֵּא אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וַהֲקָרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת

the nape or
back of
the...

to crack a
joint

רִאשׁוֹנָה וּמִלֶּק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא

to divide

יִבְדִּיל :

Rashi

והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרצות, ריצה פרקליט נכנס דורון
אחריו (ובחים ז):

ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא.):

עורף. הוא גובה הראש המשופע לצד הצואר:

מול עורף. מול הרואה את העורף, והוא אורך כל אחורי הצואר:

He shall sprinkle some blood of the sin-offering on to the wall of the altar. And the remaining blood shall be squeezed into the base of the altar; it is a sin-offering.

וַיִּדִי מִדָּמָא דְחֻטְאָתָא עַל כְּתֵל מִדְּבָחָא וּדְאִשְׁתָּאָר

בְּדָמָא יִתְמַצִּי לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא חֻטְאָתָא הוּא

to spirt

9 וְהִזָּה מִדָּם הַחֻטְאָת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהִנְשָׂאָר

בָּדָם יִמָּצֶה אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חֻטְאָת הוּא:

Rashi

והזה מדם החטאת. בעולה לא הטעין אלא מצוי, ובחטאת הזאה ומצוי, אוחו בעורף ומתזו, והדם ניתן והולך למזבח (ובחים

סד:)

חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:

He shall do (offer) the second [turtledove pigeon] as a burnt-offering, as prescribed. The kohein will atone from him, for his sin that he committed and he will be pardoned.

וַיַּת תְּנִינָא יַעֲבֹד עֲלֵתָא כְּדָחוּזי וַיְכַפֵּר עֲלוֹהִי כְהֵנָּא

מִחוֹבָתָהּ דִּי חָב וַיִּשְׁתַּבֵּק לָהּ

10 וְאֶת־הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וְכָפַר עָלָיו הַכֹּהֵן

מִחֻטְאָתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (ס)

Rashi

כמשפט. כדת האמור בעולת העוף של נדבה בראש הפרשה:

שביעי

If his means are not sufficient for the acquisition of two turtledoves or two young pigeons, he shall bring as his offering,—[he] who has sinned,—one tenth of an epha of fine flour as a sin-offering. He shall not put oil upon it, nor shall he place frankincense upon it, for it is a sin-offering.

ואם לא תדבק ידה לתרתין שפנינן או לתרין בני
יונה וייתי ית קרבנה די קב חד מן עסרא בתלת סאין
סלתא לחטאתא לא ישוי עליה משחא ולא יתן עליה
לבנתא ארי חטאתא היא

11 ואם-לא תשיג ידו לשתי תרים או לשני
בני-יונה והביא את-קרבנו אשר חטא עשירת
האפה סלת לחטאת לא-ישים עליה שמן
ולא-יתן עליה לבנה כי חטאת היא:

Rashi

כי חטאת הוא. ואין בדין שיהא קרבנו מהדר (מנחות ו.).

He shall bring it to the kohein and the kohein shall take a fistful from it [as] its memorial portion and burn it on the altar on the fires of Adonoy; it is a sin-offering.

וייתנה לות כהנא ויקמוץ כהנא מנה מלי קמצה ית
אדכרתה ויסק למדבחה על קרבנא דיי חטאתא היא

12 והביאה אל-הכהן וקמץ הכהן | מִמֶּנָּה מִלֹּא
קמצו את-אזכרתה והקטיר המזבחה על אשי
יהוה חטאת הוא:

Rashi

חטאת הוא. נקמצה ונקטרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:

The kohein will atone for him, for his sin that he committed in one of these [three] ways and he will be pardoned. [The remaining portion] shall belong to the kohein as a meal-offering.

וּכְפַר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא מֵאַחַת מֵאלֵה
וַיִּשְׁתַּבֵּק לָהּ וְהָיְתָה לִפְתָּהּ כַּמִּנְחָה: (ס)

to forgive

Rashi

על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי בעשירות ובדלות נאמר מחטאתו, וכאן בדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כז:): מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשבה או שעירה והעני, יביא ממקצתן שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יביא ממקצתן עשירית האיפה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויביא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת מאלה. מאחת משלש כפרות האמורות בענין, או בעשירות, או בדלות, או בדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול הקמורים שבהם יהיו בכשבה או שעירה, והקלין יהיו בעוף, והקלין שבקלין יהיו בעשירית האיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשבה ושעירה אם השיגה ידו, ואת החמורין לקלין לעשירית האיפה בדלי דלות (ת"כ פרק יט, י): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה נאכלין, זהו לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג:), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא פליל תהיה לא תאכל (ויקרא ו, טז):

And Adonoy spoke to Moshe, saying;

14 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר

If a person wrongfully deviates and unwittingly sins [by using the] sacred property of Adonoy, he shall bring his guilt-offering to Adonoy, an unblemished ram, from the sheep, based on the valuation of holy silver shekalim, for a guilt-offering.

אִם אִישׁ אָרִי יִשְׁקַר וְיַחֲזִיב בְּשָׁלוּ מִקֹּדֶשׁ יְיָ וַיִּיטֵי
יֵת אֲשָׁמָה קָדָם יְיָ דָּכַר שְׁלִים מִן עֲנָא בְּפָרְסָנָה כֶּסֶף
סִלְעִין בְּסִלְעֵי קֹדֶשׁ לְאֲשָׁמָה

unintentional
error

15 נָפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחָטְאָה בְּשִׁגְגָה מִקֹּדֶשׁ יְהוָה

וְהָבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְפָּן

כֶּסֶף־שְׁקָלִים בְּשִׁקְל־הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם:

Rashi

כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יב), וכן הוא אומר וַיִּמְעַלוּ בְּאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵי עַמִּי הָאֲרָץ (דברי הימים"א ה, כה), וכן הוא אומר בסוטה וּמַעֲלָה בּוֹ מַעַל (במדבר ה, יב):
 וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא בתרומה וְלֹא יִשָּׂאוּ עָלָיו חֲטָא (ויקרא כב, ט), מה להלן הוזהר אף כאן הוזהר, אי מה להלן לא הוזהר אלא על האוכל אף כאן לא הוזהר אלא על האוכל,
 תלמוד לומר תמעול מעל ריבה (מעילה יח:):
 מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יצאו קדשים קלים:
 איל. ל' קשה, כמו וְאֵת אֵילֵי הָאֲרָץ לָקַח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה בן שתי שנים:
 בערכך כסף שקלים. שיהא שוה שתי סלעים:

That which he sinned [making use] of the sacred property, he shall pay for and add an additional fifth to that [amount] and give it to the kohein. The kohein will atone for him with the guilt-offering ram and he will be pardoned.

וְיֵת דִּי חָב מִן קוֹדֶשָׁא יִשְׁלַם וְיֵת חֲמִשָּׁה יוֹסֵף עָלוּהִי
 וְיֵתן יֵתָה לְכַהֲנָא וְכַהֲנָא יְכַפֵּר עָלוּהִי בְּדָכְרָא דְאַשְׁמָא
 וַיִּשְׁתַּבֵּק לָהּ

16 וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן־הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלַם וְאֵת־חֲמִישָׁתוֹ ^{fifth} יוֹסֵף
 עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לְכַהֵן וְהַכֹּהֵן יְכַפֵּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם
 וְנִסְלַח לוֹ: (פ)

Rashi

ואת אשר חטא מן הקדש ישלם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו:):

If a person sins and did [transgress] one of the commandments of Adonoy that should not be done, [however,] he is uncertain [that he sinned], and he [nevertheless] incurs guilt and will bear [the burden of] his iniquity.

וְאֵם אֲנִשׁ אֲרִי יְחֹב וַיַּעֲבֹד חֲדָא מִכָּל פְּקוּדֵי דִּי דִּי
 לֹא כְשָׁרִין לְאַתְעֲבָדָא וְלֹא יָדַע וַיְחֹב וַיִּקְבֵּל חוֹבָה

17 וְאִם־נִפְשׁ כִּי תַחֲטִא וַעֲשֵׂתָהּ אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה
 אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ וְלֹא־יָדַע וְאִשָּׁם וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ:

Rashi

ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר במי שבא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לאו, כגון חֶלֶב ושומן לפניו, וכסבור ששתיהן היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חֶלֶב היתה, ולא ידע אם זו של חֶלֶב אכל, הרי זה מביא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שודאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יביא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ) ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יב, ז), הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, צא ולמד מאדם הראשון, שלא נצטוה אלא על מצות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפגולין והגותרות והמתענה ביום הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי ב' עֲדִים או ג' עֲדִים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב בג', אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי תִּקְצֹר קִצְיָךְ בְּשִׁדְךָ (דברים כד, יט) וְשִׁכַּחְתָּ עֹמֶר בְּשִׁדְךָ (שם יג), הרי הוא אומר למען יברכך וגו', קבע הכתוב ברכה למי שבאת על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע צרורה בכנפיו, ונפלה הימנו, ומצאה העני ונתפרנס בה, הרי הקב"ה קובע לו ברכה:

He shall bring an unblemished ram,
from the sheep, based on the valuation
as a guilt-offering, to the kohein. The
kohein will atone for him, for the error
which he did unintentionally, and he
did not know, and he will be pardoned.

וַיִּתֵּי דָכַר שְׁלִים מִן עֵנָא בְּפָרְסָנָהּ לְאַשְׁמָא לְוֹת כְּהֵנָא
וַיִּכְפֹּר עֲלוּהִי כְהֵנָא עַל שְׁלוּתָהּ דְאַשְׁתְּלִי וְהוּא לֹא יָדַע
וַיִּשְׁתַּבֵּק לָהּ

18 וְהָבִיא אֵיל תְּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאַשֶׁם אֶל־הַכֹּהֵן

וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגִגָתוֹ אֲשֶׁר־^{to stray} שָׁגָג וְהוּא

לֹא־יָדַע וְנִסְלַח לוֹ:

Rashi

בערך לאשם. בערך האמור למעלה:

אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נתכפר לו באשם זה, עד שיביא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה יהרג (ת"כ פרק כא, ב):

It is a guilt-offering [for] he certainly incurred guilt before Adonoy.

19 אָשָׁם הוּא אָשָׁם אָשָׁם לַיהוָה: (פ)

אָשָׁמָא הוּא עַל חֻבָּתָהּ דְּהוּא חָב אָשָׁמָא יְקָרְב קָדָם

יִי

Rashi

אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חציו קמץ וחציו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לצורך הוא, כבר נדרש הוא בת"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להביא אשם שפחה חרופה שיהא איל (בן שתי שנים) [שוה שתי סלעים]. יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מצורע תלמוד לומר, הוא:

And Adonoy spoke to Moshe, saying;

20 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר

If a person sins and wrongfully deviates from Adonoy and denies to his friend the possession of a keepsake placed in his trust or, a deposit [regarding money that was loaned or in partnership,] or theft [claiming that something was stolen,] or, oppressed [he withheld wages from] his friend.

to be untrue

21 נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא וּמַעֲלָה מַעַל בִּיהוָה וְכַחַשׁ

robbery

בְּגִזָּל

a deposit

יָד אִו

deposit

אֶת־בְּתֻשֹׁמֶת

colleague

בְּעֵמִיתוֹ

to press upon

אִו עֲשָׂק אֶת־עֵמִיתוֹ:

אָנֶשׁ אָרִי יַחֲבֹב וַיִּשְׁקֹר וַיִּשְׁקֹר קָדָם יִי וַיַּכְדֵּב בְּחֻבָּרָה

בְּפִקְדוֹנָא אִו בְּשִׁתְּפוּת יָדָא אִו בְּגִזָּלָא אִו אָנִיס יָת

חֻבָּרָה

Rashi

נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כב, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל בה', לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא בעדים ובשטר, לפיכך בזמן שהיא מכחש, מכחש בעדים ובשטר, אבל המפקיד אצל חבירו ואינו רוצה שתדע בו נשמה אלא שלישי שביניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שביניהם:

בתשומת יד. שָׁשָׁם בידו ממון להתעסק, או במלוה:

או בגזל. שגזל מידו כלום:

או עשק. הוא שכר שכיר:

Or, if he found a lost item and denies it and swears falsely in any of all these [aforementioned instances], whatever someone will do to sin in these instances.

או אִשְׁכַּח אֲבִדְתָּא וְיִכְדַּב בֵּה וְאִשְׁתַּבַּע עַל שְׁקָרָא עַל
חֶדָא מִכָּל דִּי יַעֲבֹד אֲנָשָׁא לְמִיחַב בֵּהן

Rashi

וכחש בה. שכפר על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר לכפירת ממון:

It shall be that when he [realizes his] sin and incurs guilt, he shall return the stolen property that he stole, or, the wages that he withheld or, whatever keepsake that was placed in his trust or, the lost item which he found.

וְהָיָה אֲרִי יְחֻטִּי וְיַחֲבֹב וְיִתֵּב יֵת גְּזֻלָּא דִּי גִזַּל אוֹ יֵת
עֲשָׂקָא דִּי עֲשָׂק אוֹ יֵת פְּקֻדָּנָא דִּי אֶתְפָּקֵד לְוִתְהָ אוֹ
יֵת אֲבִדְתָּא דִּי אִשְׁכַּח

Rashi

כי יחטא ואשם. כשיכיר בעצמו לשוב בתשובה, ולדעת ולהתודות כי יחטא (גי' ס"א ובדעתו להתודות כי חטא) ואשם:

Or, anything about which he will swear falsely. He shall pay its price and add an additional fifth to that [amount] to whomever that object belongs he shall give it on the day of his guilt-offering.

או מִכָּל אֲשֶׁר־יִשְׁבַּע עָלָיו לְשֹׁקֵר וְשִׁלֵּם אֹתוֹ בְּרִאשֹׁו
וְחִמְשִׁיתוֹ יֹסֵף עָלָיו לְאִשֶּׁר הוּא לוֹ יִתְּנֶנּוּ בְּיוֹם אֲשַׁמְתּוֹ:
בְּיוֹמָא דְחֻבָּתָהּ

Rashi

22 אוֹמְצָא אֲבִדְהָ וְכַחֵשׁ בֵּה וְנִשְׁבַּע עַל־שְׁקָר עַל־אַחַת
מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לְחַטָּא בְּהִנָּה:

23 וְהָיָה כִּי־יִחַטֵּא וְאִשֵּׁם וְהָשִׁיב אֶת־ הַגְּזֻלָּה ^{robbery} אֲשֶׁר
גִּזַּל ^{to pluck off} אוֹ אֶת־ הָעֲשָׂק ^{injury} אֲשֶׁר עֲשָׂק אוֹ

אֶת־הַפְּקֻדֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אֹתוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבִדָּה אֲשֶׁר
מָצָא:

24 אוֹ מִכָּל אֲשֶׁר־יִשְׁבַּע עָלָיו לְשֹׁקֵר וְשִׁלֵּם אֹתוֹ בְּרִאשֹׁו
וְחִמְשִׁיתוֹ יֹסֵף עָלָיו לְאִשֶּׁר הוּא לוֹ יִתְּנֶנּוּ בְּיוֹם אֲשַׁמְתּוֹ:

בראשו. הוא הקרן ראש הממון:

וחמשתיו. (ב"ק קח.) רבתה תורה חמשיות הרבה לקרן אחת, שאם כפר בחומש ונשבע והודה חוזר ומביא חומש על אותו חומש, וכן מוסיף והולך עד שיתמעט הקרן שנשבע עליו פחות משהו פרוטה: לאשר הוא לו. (לאפוקי בנו ושלוחו ת"כ) למי שהממון שלו:

He shall bring his guilt-offering to Adonoy an unblemished ram, from the sheep based on the valuation, as a guilt-offering to the kohein.

25 וְאֶת־אֲשָׁמוֹ יָבִיא לַיהוָה אֵיל תְּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכּוֹ

לְאִשָּׁם אֶל־הַכֹּהֵן:

וְיֵת אֲשָׁמִיהָ יִיתִי לְקֹדֶם יְיָ דָּכַר שְׁלִים מִן עֲנָא
בְּפִרְסָנָהּ לְאִשָּׁמָא לְוֹת פְּהִנָּא

The kohein will atone for him before Adonoy and he will be pardoned for anything that he will do through which guilt incurs.

26 וְכָפַר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וְנִסְלַח לוֹ עַל־אֲחַת מִכָּל

אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לְאִשָּׁמָה בָּהּ: (פ)

וּכְפַר עֲלוּהִי כְהֵנָּא קֹדֶם יְיָ וְיִשְׁתַּבַּח לֵיה עַל חֲדָא מִכָּל
דִּי יַעֲבִיד לְמִיחָב בָּהּ

Isaiah 43:21-44:23

הפטרה — ישעיהו

הפטרה

ישעיהו 43

The people which I formed for Myself,
That they might tell of My praise.

21 עַם־ זֶה יִצְרַתִּי לִי תְהִלָּתִי יִסְפְּרוּ: (ס) ^{this}

Yet thou hast not called upon Me, O
Jacob, Neither hast thou wearied thyself
about Me, O Israel.

Thou hast not brought Me the small
cattle of thy burnt-offerings; Neither
hast thou honoured Me with thy
sacrifices. I have not burdened thee
with a meal-offering, Nor wearied thee
with frankincense.

Thou hast bought Me no sweet cane
with money, Neither hast thou satisfied
Me with the fat of thy sacrifices; But
thou hast burdened Me with thy sins,
Thou hast wearied Me with thine
iniquities.

I, even I, am He that blotteth out thy
transgressions for Mine own sake; And
thy sins I will not remember.

Put Me in remembrance, let us plead
together; Declare thou, that thou mayest
be justified.

Thy first father sinned, And thine
intercessors have transgressed against
Me.

Therefore I have profaned the princes of
the sanctuary, And I have given Jacob to
condemnation, And Israel to reviling.

22 וְלֹא־אֲתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי־יִגְעַת בִּי יִשְׂרָאֵל:

23 לֹא־הֵבִיאתָ לִי שֶׁהַ עֲלֹתֶיךָ וּזְבָחֶיךָ לֹא כַּבְדָּתַנִּי לֹא

frankincense

הָעֲבֹדָתֶיךָ בַּמִּנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתִּיךָ בַּלְבֹּנָה :

to slake the
thirst

24 לֹא־קָנִיתִי לִי בַּכֶּסֶף קָנָה וְחֶלֶב וּזְבָחֶיךָ לֹא הִרְוִיתַנִּי

אֶךְ הָעֲבֹדָתֶנִּי בַחֲטָאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתַּנִּי בַעֲוֹנוֹתֶיךָ: (ס)

properly

25 אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מִלֶּחֶה פֶּשְׁעֶיךָ לְמַעַן וְחֲטָאוֹתֶיךָ

לֹא אֶזְכֹּר:

26 הִזְכִּירְנִי נִשְׁכַּטְתָּ יָחִיד סֵפֶר אֶתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק:

properly

27 אָבִיךָ הָרִאשׁוֹן חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִּי:

28 וְאַחֲלַל שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְאַתָּנָה לְחֶרֶם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל

reproach

לְגִדּוּפִים: (ס)

ישעיהו 44

Yet now hear, O Jacob My servant, And
Israel, whom I have chosen;

Thus saith the LORD that made thee,
And formed thee from the womb, who
will help thee: Fear not, O Jacob My
servant, And thou, Jeshurun, whom I
have chosen.

For I will pour water upon the thirsty
land, And streams upon the dry
ground; I will pour My spirit upon thy
seed, And My blessing upon thine
offspring;

And they shall spring up among the
grass, As willows by the watercourses.

One shall say: 'I am the LORD'S'; And
another shall call himself by the name
of Jacob; And another shall subscribe
with his hand unto the LORD, And
surname himself by the name of Israel.

Thus saith the LORD, the King of Israel,
And his Redeemer the LORD of hosts: I
am the first, and I am the last, And
beside Me there is no God.

1 ועתה שמע יעקב עבדי וישראל בחרתי בו:

2 כה-אמר יהוה עשך ויצרך מבטן יעורך אל-תירא

עבדי יעקב וישורן בחרתי בו:

3 כי אצק ^{properly} מים-על-צמא ^{to drip} ונזלים ^{dry land} על- יבשה

אצק ^{offspring} רוחי על-זרעך וברכתי על- צאצאיה :

4 וצמחו ^{to sprout} בבין ^{grass} חציר ^{a stream} פערבים על- יבלי

מים:

5 זה יאמר ליהוה אני וזה יקרא בשם-יעקב וזה יכתב

ידו ליהוה ובשם ישראל ^{to address by an...} יכנה : (פ)

6 כה-אמר יהוה מלך-ישראל וגאלו יהוה צבאות אני

ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים: ^{exclusive}

And who, as I, can proclaim— Let him
declare it, and set it in order for Me—
Since I appointed the ancient people?
And the things that are coming, and
that shall come to pass, let them declare.

Fear ye not, neither be afraid; Have I not
announced unto thee of old, and
declared it? And ye are My witnesses. Is
there a God beside Me? Yea, there is no
Rock; I know not any.

They that fashion a graven image are all
of them vanity, And their delectable
things shall not profit; And their own
witnesses see not, nor know; That they
may be ashamed.

Who hath fashioned a god, or molten
an image That is profitable for nothing?

Behold, all the fellows thereof shall be
ashamed; And the craftsmen skilled
above men; Let them all be gathered
together, let them stand up; They shall
fear, they shall be ashamed together.

The smith maketh an axe, And worketh
in the coals, and fashioneth it with
hammers, And worketh it with his
strong arm; Yea, he is hungry, and his
strength faileth; He drinketh no water,
and is faint.

7 וּמִי־כִמּוֹנִי יִקְרָא וַיְגִידָהּ וַיַּעֲרֹכָהּ לִי מְשׁוּמֵי עַם־עוֹלָם
וְאֲתִיּוֹת וְאֲשֶׁר תְּבִאֶנָּה יִגִּידוּ לָמוֹ:

8 אֶל־תִּפְחָדוּ וְאֵל־תִּרְהוּ ^{to fear} הֲלֹא מֵאֵז הַשְּׁמַעְתִּיךָ
וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עַדִּי הִישׁ אֱלֹהֶיךָ מִבִּלְעָדִי וְאִין צוּר
בִּלְיִדְעָתִי:

9 יִצְרִי־פֶסֶל כָּלָם ^{to delight} ^{properly} ⁱⁿ ^{chaos} וְחִמּוּדֵיהֶם בִּלְיִי וְעֵילוֹ
וְעֵדֵיהֶם הִמָּה בִּלְיִרְאוֹ וּבִלְיִדְעוֹ לְמַעַן יִבְשׁוּ:

10 מִי־יִצֹר אֵל וּפֶסֶל נֹסֵף לְבִלְתִּי הוֹעִיל:

11 הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יִבְשׁוּ וְחֲרָשִׁים הִמָּה מֵאֲדָם יִתְקַבְּצוּ כָּלָם
יַעֲמָדוּ וַיִּפְחָדוּ יִבְשׁוּ יַחַד:

12 חֲרָשׁ בְּרוֹזֶל מַעֲצָד ^{hammer} ^{coal} ^{an axe} וּפָעַל בְּפָחִים וּבִמְקַבּוֹת

יִצְרָהוּ וַיַּפְעִלְהוּ בְּזִרְעָה כֹּחַו גַּם־רָעַב וְאִין כֹּחַ לֹא־שָׁתָה
מִים וַיִּיעֶף ^{to tire}:

The carpenter stretcheth out a line; He
marketh it out with a pencil; He fitteth
it with planes, And he marketh it out
with the compasses, And maketh it
after the figure of a man, According to
the beauty of a man, to dwell in the
house.

He heweth him down cedars, And
taketh the ilex and the oak, And
strengtheneth for himself one among
the trees of the forest; He planteth a
bay-tree, and the rain doth nourish it.

Then a man useth it for fuel; And he
taketh thereof, and warmeth himself;
Yea, he kindleth it, and baketh bread;
Yea, he maketh a god, and worshippeth
it; He maketh it a graven image, and
falleth down thereto.

He burneth the half thereof in the fire;
With the half thereof he eateth flesh; He
roasteth roast, and is satisfied; Yea, he
warmeth himself, and saith: 'Aha, I am
warm, I have seen the fire';

And the residue thereof he maketh a
god, even his graven image; He falleth
down unto it and worshippeth, and
prayeth unto it, And saith: 'Deliver me,
for thou art my god.'

13 חָרַשׁ עֲצִים נֹטֶה קוֹ יִתְאַרְהוּ ^{a scribing-awl} בְּשֹׁרֶד יַעֲשֶׂהוּ ^{to delineate}
בְּמִקְצָעוֹת וּבְמַחוּגָה יִתְאַרְהוּ וַיַּעֲשֶׂהוּ ^{pattern} כְּתַבְנִית אִישׁ ^{compass} ^{a scraper}
כְּתַפְאֶרֶת אָדָם לְשֹׁכֵת בֵּית: ^{glory}

14 לְכַרְת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תְּרֹזָה ^{adopted} וַיֹּאמֶץ ^{oak tree} לּוֹ
בְּעֵצִי יַעַר נֹטַע ^{chest} אֲרוֹן וְגִשְׁם יִגְדֵל: ^{in wood}

15 וְהָיָה לְאָדָם לְבָעֵר וַיִּקַּח מִהֶם ^{to be hot} וַיִּחַם אֹף-
יִשְׁקֶה ^{to catch fire} וַאֲפָה ^{to cook} לָחֶם אֹף-יִפְעֵל-אֵל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
עֲשֶׂהוּ פֶסֶל ^{to prostrate oneself} וַיִּסְגֹּד לָמוֹ:

16 חָצִיו שָׂרַף ⁱⁿ בָּמוֹ אִישׁ עַל-חָצִיו בָּשָׂר יֹאכֵל
יִצְלָה ^{to roast} צָלִי ^{roast meat} וַיִּשְׁבַּע אֹף-יָחֵם וַיֹּאמֶר ^{aha!} הָאֵחָה
חַמוּתִי רָאִיתִי אֹר:

17 וַיִּשְׁאַרִיתוֹ ^{to God} לְאֵל עֲשֶׂה לְפֶסֶלוֹ יִסְגֹּד- [יִסְגֹּד-] לּוֹ
וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיֹּאמֶר הַצִּילֵנִי כִּי אֵלִי אַתָּה:

They know not, neither do they
understand; For their eyes are
bedaubed, that they cannot see, And
their hearts, that they cannot
understand.

And none considereth in his heart,
Neither is there knowledge nor
understanding to say: 'I have burned
the half of it in the fire; Yea, also I have
baked bread upon the coals thereof; I
have roasted flesh and eaten it; And
shall I make the residue thereof an
abomination? Shall I fall down to the
stock of a tree?'

He striveth after ashes, A deceived
heart hath turned him aside, That he
cannot deliver his soul, nor say: 'Is there
not a lie in my right hand?'

Remember these things, O Jacob, And
Israel, for thou art My servant; I have
formed thee, thou art Mine own
servant; O Israel, thou shouldest not
forget Me.

I have blotted out, as a thick cloud, thy
transgressions, And, as a cloud, thy
sins; Return unto Me, for I have
redeemed thee.

18 לֹא יָדְעוּ וְלֹא יִבְיִנוּ כִּי ^{to smear} טַח מְרֹאוֹת עֵינֵיהֶם
מִהַשְׁכִּיל לְבָתָם:

19 וְלֹא-יִשְׁיב אֶל-לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא- ^{intelligence} תְּבוּנָה לֵאמֹר
חֲצִי שָׂרַפְתִּי בְּמוֹ-אֵשׁ וְאֵף אָפִיתִי עַל- ^{coal} גִּחְלִי לֶחֶם
אֲצַלֶּה בָּשָׂר וְאֶכֶל וְיִתְרוֹ לְתוֹעֵבָה אֲעֲשֶׂה ^{produce} לְבֹל
עֵץ אֶסְגֹּד:

20 רָעָה אֶפְרַיִם לֵב הוֹתֵל ^{to deride} הִטָּהוּ וְלֹא-יִצְיֵל אֶת-נַפְשׁוֹ
וְלֹא יֵאמֹר הֲלֹא שָׁקַר בִּימִינִי: (ס)

21 זְכַר-אַלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עֲבָדִי-אַתָּה יִצְרָתִיךָ
עֲבָד־לִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל לֹא תִשְׁכַּחנִי: ^{to forget}

22 מִחִיתִי כַעֲב פֶּשַׁעֶיךָ וְכַעֲנַן חַטֹּאתֶיךָ שׁוֹבָה אֵלַי כִּי
גֹאֲלֶתִיךָ:

Sing, O ye heavens, for the LORD hath
done it; Shout, ye lowest parts of the
earth; Break forth into singing, ye
mountains, O forest, and every tree
therein; For the LORD hath redeemed
Jacob, And doth glorify Himself in
Israel.

23
under me תַּחְתִּיּוֹת to mar הָרִיעוּ שָׁמַיִם כִּי־עָשָׂה יְהוָה properly רְנוּ
properly יַעַר וְכָל־עֵץ בּוֹ רְנָה הָרִים to break out פָּצְחוּ אֲרִץ
to gleam כִּי־גִאֲלָה יְהוָה יַעֲקֹב וּבִישְׂרָאֵל יתְפַאֵר : (פ)